Parlament Europejski
2024-2029

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

2026/2070(INI)

11.6.2026

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie podnoszenia umiejętności w Unii – możliwości kształcenia i szkolenia zawodowego w okresie transformacji
(2026/2070(INI))

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

Sprawozdawczyni: Brigitte van den Berg

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 7

ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCA OTRZYMAŁ INFORMACJE 9

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie podnoszenia umiejętności w Unii – możliwości kształcenia i szkolenia zawodowego w okresie transformacji

(2026/2070(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Deklarację z Herning w sprawie atrakcyjnego i włączającego kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz większej konkurencyjności i jakości miejsc pracy 2026–2030, przyjętą przez państwa członkowskie 12 września 2025 r.,

– uwzględniając zalecenie Rady z 24 listopada 2020 r. w sprawie kształcenia i szkolenia zawodowego na rzecz zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności[1],

– uwzględniając komunikat Komisji z 5 marca 2025 r. pt. „Unia umiejętności” (COM(2025)0090),

– uwzględniając zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie kapitału ludzkiego w Unii Europejskiej, przyjęte przez Radę 9 marca 2026 r.,

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/817 z 20 maja 2021 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia i szkolenia, młodzieży i sportu oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1288/2013[2],

– uwzględniając art. 55 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych (A10-0000/2026),

A. mając na uwadze, że 34,7 % Europejczyków posiada dyplom kształcenia i szkolenia zawodowego; mając na uwadze, że 49 % wszystkich uczniów w UE uczestniczy w programie kształcenia i szkolenia zawodowego[3]; mając na uwadze, że w wielu państwach członkowskich kształcenie i szkolenie zawodowe postrzega się jako mniej wartościowe od kształcenia akademickiego; mając na uwadze, że uczestnicy i absolwenci kształcenia i szkolenia zawodowego mogą doświadczać uprzedzeń społecznych lub mieć ograniczone możliwości w wyniku tej różnicy w postrzeganiu;

B. mając na uwadze, że w UE rośnie zapotrzebowanie na zawody nieakademickie, co wynika z transformacji ekologicznej i cyfrowej, repatriacji produkcji przemysłowej, inwestycji w infrastrukturę i zmian demograficznych; mając na uwadze, że badania rynku pracy wskazują na poważne i utrzymujące się niedobory w sektorach, które

[1] Dz.U. C 417 z 2.12.2020, s. 1.
[2] Dz.U. L 189 z 28.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj.
[3] Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop), „VET statistics and indicators” [Statystyki i wskaźniki dotyczące kształcenia i szkolenia zawodowego], https://www.cedefop.europa.eu/pl/projects/statistics-and-indicators?etrans=pl

najbardziej polegają na kształceniu i szkoleniu zawodowym; mając na uwadze, że do 2035 r., zgodnie z prognozą Cedefopu dotyczącą umiejętności, w 60 % wszystkich ofert pracy będzie wymagany maksymalnie średni poziom kwalifikacji[4], który najczęściej osiąga się dzięki kształceniu i szkoleniu zawodowemu;

C. mając na uwadze, że w polityce UE realizowanej zgodnie ze strategią lizbońską kładziono nieproporcjonalny nacisk na poziom wykształcenia, nie doceniając strategicznego znaczenia zawodów nieakademickich dla bazy przemysłowej i odporności UE; mając na uwadze, że ostatnie zmiany geopolityczne, zakłócenia w łańcuchach dostaw oraz transformacja ekologiczna i cyfrowa wskazują na konieczność znacznych inwestycji w kształcenie i szkolenie zawodowe;

D. mając na uwadze, że utrzymujące się uprzedzenia społeczne i polityczne dzielące ścieżki kształcenia na lepsze i gorsze przyczyniają się do braku atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego i do akademizacji, a tym samym ograniczają równe uznawanie talentów, uderzają w spójność społeczną i pogłębiają poważny niedobór wykwalifikowanych pracowników w zawodach nieakademickich;

E. mając na uwadze, że niepotrzebne bariery administracyjne, rozdrobnione procedury uznawania kwalifikacji i niewystarczająca interoperacyjność między systemami krajowymi nadal utrudniają swobodny przepływ pracowników, a w szczególności osób z dyplomem kształcenia i szkolenia zawodowego; mając na uwadze, że ściślejsza współpraca między państwami członkowskimi i władzami regionalnymi może przyczynić się do budowy wzajemnego zaufania, modernizacji procedur uznawania i ułatwienia mobilności osób z dyplomem kształcenia i szkolenia zawodowego, przy jednoczesnym zachowaniu wysokich standardów;

Uznanie wartości kształcenia i szkolenia zawodowego w społeczeństwie

1. kładzie nacisk na znaczenie kształcenia i szkolenia zawodowego dla dobrobytu gospodarczego i konkurencyjności UE; podkreśla, że należy promować i podnosić prestiż kształcenia i szkolenia zawodowego, by stało się atrakcyjną, wysokiej jakości ścieżką do zatrudnienia; wzywa Komisję, by zagwarantowała, że w przyszłej strategii kształcenia i szkolenia zawodowego zostanie uwzględniona jakość i stosowność programów kształcenia i szkolenia zawodowego, a także lepsza promocja programów kształcenia i szkolenia zawodowego wśród osób uczących się, pracodawców i ogółu społeczeństwa;

2. podkreśla, że kształcenie i szkolenie zawodowe należy postrzegać jako narzędzie, które może wspierać rozwój osobisty uczniów i pracowników i zaradzić niedoborom na rynku pracy, zwiększając tym samym konkurencyjność UE i wspierając innowacje w sektorach strategicznych;

3. podkreśla, że należy zadbać, by uczestnicy i absolwenci kształcenia i szkolenia zawodowego mieli poczucie, że ich kwalifikacje i zawody traktuje się na równi z wykształceniem akademickim, w celu gwarancji spójności społecznej i włączenia społecznego;

[4] Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop), „Skills Forecast” [Prognoza dotycząca umiejętności], https://www.cedefop.europa.eu/pl/tools/skills-forecast?etrans=pl.

4. wzywa instytucje UE i państwa członkowskie, by promowały bardziej neutralne słownictwo dotyczące ścieżek edukacyjnych i odeszły od terminów takich jak szkolnictwo „wyższe” i „niższe”; wzywa Komisję, by nie traktowała unijnego celu dotyczącego odsetka osób z wyższym wykształceniem jako punktu odniesienia, ponieważ nie jest zgodny z zamiarem Komisji dotyczącym równego traktowania kształcenia i szkolenia zawodowego;

5. wzywa państwa członkowskie i instytucje UE, by włączyły uczestników i absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego we wszystkie szczeble kształtowania polityki w celu gwarancji udziału na równych zasadach oraz by oferowały staże związane z kształceniem i szkoleniem zawodowym;

6. uznaje wkład WorldSkills i EuroSkills we wspieranie doskonałości, innowacji i atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego w całej Europie; zachęca do ściślejszej współpracy między Komisją, państwami członkowskimi i organizacjami przeprowadzającymi konkursy umiejętności zawodowych, by pomóc osiągnąć doskonałość zawodową oraz poprawić widoczność kształcenia i szkolenia zawodowego; przyznaje, że te konkursy i dotyczące ich przepisy, takie jak WorldSkills Occupational Standards, powinny stanowić inspirację dla decydentów i zachęcać do rozwoju polityki kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uznawania umiejętności;

7. przypomina, że chociaż w komunikacie Komisji pt. „Unia umiejętności” stwierdzono, iż kształcenie i szkolenie zawodowe powinno stać się „równie cenioną ścieżką uczenia się jak szkolnictwo wyższe”, na kształcenie i szkolenie zawodowe nadal przeznacza się mniejszą część finansowania z programu Erasmus+ niż na kształcenie akademickie; nalega, by zwiększyć przydział środków budżetowych, co pozwoli osiągnąć i ten, i określony we wniosku „Europa w ruchu” cel, jakim jest 12-procentowa mobilność edukacyjna osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego do 2030 r.;

Poprawa jakości i stosowności kształcenia i szkolenia zawodowego dzięki zwiększeniu inwestycji

8. wzywa Komisję, by wspierała państwa członkowskie w wystarczającym inwestowaniu w kształcenie i szkolenie zawodowe przez zalecenia dla poszczególnych krajów w europejskim semestrze oraz przeznaczanie funduszy UE; przypomina o udanych inwestycjach w lokalne gospodarki w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, polegających na połączeniu finansowania umiejętności oraz małych i średnich przedsiębiorstw; zaleca, by tym wzorem kierować się w planach partnerstwa krajowego i regionalnego państw członkowskich, co pozwoli na promocję kształcenia i szkolenia zawodowego;

9. wspiera unijne i krajowe partnerstwa między pracodawcami a organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego, które mają zwiększyć stosowność i jakość programów kształcenia i szkolenia zawodowego; wzywa do nawiązania kontaktów między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego a regionalnymi klastrami przemysłowymi i technologicznymi;

10. apeluje o szersze włączenie kształcenia i szkolenia zawodowego do istniejących strategii politycznych i programów UE; zachęca, by skuteczniej włączać instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego w opracowywanie polityki innowacji, co pozwoli

efektywniej rozpowszechniać i wdrażać innowacyjne rozwiązania we wszystkich sektorach; podkreśla konieczność wsparcia inwestycji w umiejętności w sektorach strategicznych w segmentach polityki proponowanego Europejskiego Funduszu Konkurencyjności;

11. podkreśla, że sztuczna inteligencja i automatyzacja doprowadziły do zwiększonego zapotrzebowania na przekwalifikowanie; podkreśla w tym kontekście rosnące znaczenie dostępnych szkoleń dla wszystkich pracowników w ich obecnej lub alternatywnej karierze zawodowej;

12. wzywa Komisję, państwa członkowskie i pracodawców, by zagwarantowali osobom uczącym się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego sprawiedliwe wynagrodzenie i godne warunki pracy podczas przygotowania zawodowego i staży, co zwiększy atrakcyjność, jakość i inkluzywność nauki opartej na pracy;

Uznawanie mobilności osób uczących się i pracowników

13. podkreśla znaczenie uznawania dyplomów i umiejętności dla zapewnienia swobody przemieszczania się osób uczących się i pracujących w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwiązania problemu niewielkiej liczby możliwości w zakresie mobilności w tym zakresie; apeluje, aby przyszła inicjatywa na rzecz przenoszenia umiejętności zapewniła spójny unijny ekosystem uznawania umiejętności i mobilności, zapewniający interoperacyjność Europass, wielojęzycznej klasyfikacji europejskich umiejętności, kompetencji i zawodów, krajowych ram kwalifikacji, mikropoświadczeń i poświadczeń cyfrowych; podkreśla, że system ten powinien być przejrzysty, przyjazny dla obywateli, cyfrowy i bezpłatny;

14. ubolewa nad faktem, że wykorzystanie wspólnych ram kształcenia na mocy dyrektywy 2005/36/WE[5] jest ograniczone, i wzywa Komisję, państwa członkowskie i odpowiednie organizacje zawodowe do aktywnego promowania ich rozwoju i wdrażania w sektorach kształcenia i szkolenia zawodowego, w których wspólne wymogi szkolenia mogłyby sprzyjać mobilności zawodowej i zaradzić niedoborowi wykwalifikowanej siły roboczej;

°

° °

15. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

[5] Dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.U. L 255 z 30.9.2005, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj).

UZASADNIENIE

Kształcenie i szkolenie zawodowe jest niezbędne dla dobrobytu gospodarczego i konkurencyjności Europy, odporności jej przemysłu i spójności społecznej. Prawie połowa wszystkich uczniów szkół średnich II stopnia w Unii Europejskiej uczestniczy w programach zawodowych, a miliony pracowników korzystają z kwalifikacji zawodowych, aby wnosić wkład w sektory niezbędne dla funkcjonowania i konkurencyjności Europy. Jednak pomimo strategicznego znaczenia kształcenie zawodowe w wielu państwach członkowskich nadal cieszy się mniejszym uznaniem i prestiżem niż kształcenie akademickie. Niniejsza rezolucja jest odpowiedzią na inicjatywę Komisji Europejskiej dotyczącą unii umiejętności i cele deklaracji z Herning, a jednocześnie stanowi wkład w debatę o przyszłej europejskiej strategii kształcenia i szkolenia zawodowego oraz planowanej inicjatywie na rzecz przenoszenia umiejętności. W rezolucji przedstawiono wizję Parlamentu Europejskiego dotyczącą silniejszego, bardziej atrakcyjnego i prawdziwie równie cenionego sektora kształcenia i szkolenia zawodowego.

Europa stoi obecnie w obliczu paradoksu. W czasach, gdy transformacja ekologiczna i cyfrowa, modernizacja przemysłu, inwestycje w infrastrukturę i starzenie się społeczeństwa stwarzają bezprecedensowe zapotrzebowanie na umiejętności zawodowe, ścieżki kształcenia i szkolenia zawodowego są nadal postrzegane jako mniej pożądane niż wykształcenie akademickie. Prognozy dotyczące rynku pracy konsekwentnie wskazują na znaczne niedobory w sektorach, które w dużym stopniu opierają się na kwalifikacjach związanych z kształceniem i szkoleniem zawodowym, np. w przemyśle wytwórczym, budownictwie, transporcie, opiece zdrowotnej, energetyce i zaawansowanych zawodach technicznych. Jednocześnie wielu młodych ludzi nadal spotyka się z przesłaniem, że miarą sukcesu edukacyjnego jest przede wszystkim wyższe wykształcenie.

Wyzwanie to ma charakter nie tylko gospodarczy, ale i kulturowy. Od kilkudziesięciu lat w polityce edukacyjnej i dyskursie publicznym w całej Europie często traktuje się ścieżki akademickie i zawodowe jako istniejące w ramach hierarchii, a nie jako różne, ale równie wartościowe formy uczenia się i wiedzy fachowej. Rozwój szkolnictwa wyższego stworzył znaczne możliwości dla milionów Europejczyków, ale przyczynił się też do przekonania, że kształcenie zawodowe to nienajlepszy wybór. Ta hierarchia poważania nadal kształtuje decyzje edukacyjne, poradnictwo zawodowe, wyniki na rynku pracy i publiczne nastawienie do zawodów wymagających wykształcenia zawodowego.

Konsekwencje wykraczają daleko poza politykę edukacyjną. W wielu państwach członkowskich praktycznie wykształceni obywatele nadal napotykają trudności strukturalne w różnych obszarach: od rozwoju kariery i możliwości zarobkowych po reprezentację polityczną i dostęp do mieszkań. Chociaż społeczeństwa zależą od wykwalifikowanych techników, rzemieślników, pracowników służby zdrowia i innych specjalistów o wykształceniu zawodowym, zawody te często nie spotykają się z takim samym uznaniem pod względem społecznym i gospodarczym jak zawody wymagające kwalifikacji akademickich. Takie dysproporcje mogą pogłębiać podziały społeczne między obywatelami wykształconymi praktycznie i teoretycznie, ograniczać mobilność społeczną, zagrażać odporności demokratycznej i osłabiać zaufanie do twierdzenia, że wszystkie formy talentu są jednakowo cenione.

Nierówności te mają również poważne konsekwencje gospodarcze. Konkurencyjność Europy

w coraz większym stopniu zależy od jej zdolności do przyciągania, rozwijania i zatrzymywania pracowników posiadających umiejętności zdobyte dzięki kształceniu zawodowemu. Transformacja w kierunku neutralności klimatycznej, wdrażanie nowych technologii, wzmocnienie europejskiego potencjału przemysłowego i wysiłki na rzecz zmniejszenia strategicznych zależności wymagają wysoko wykwalifikowanej siły roboczej posiadającej wykształcenie zawodowe. Niedobór wykwalifikowanej siły roboczej jest zatem nie tylko wynikiem zmian demograficznych czy transformacji gospodarczej; jest również częściowo konsekwencją długotrwałych wyborów społecznych i politycznych, które zaniżyły wartość kształcenia zawodowego i zawodów wymagających wykształcenia zawodowego. Rozwiązanie problemu niedoboru siły roboczej wymaga zatem czegoś więcej niż szkolenia dodatkowych pracowników. Wymaga to przywrócenia atrakcyjności, statusu i widoczności ścieżek kształcenia i szkolenia zawodowego w całym społeczeństwie.

Zasadniczym elementem tych wysiłków jest poprawa jakości i zasadności kształcenia i szkolenia zawodowego. Silne partnerstwa między organizatorami kształcenia, pracodawcami, władzami regionalnymi i partnerami społecznymi są niezbędne do zapewnienia, aby programy kształcenia zawodowego były nadal odpowiedzią na zmiany na rynku pracy i zmiany technologiczne. Centra doskonałości zawodowej, uczenia się opartego na pracy i przygotowania zawodowego wykazują potencjał ścisłej współpracy między sektorem edukacji a przemysłem w zakresie wspierania innowacji, rozwoju regionalnego i wzrostu gospodarczego. Jednocześnie możliwości uczenia się przez całe życie, podnoszenia i zmiany kwalifikacji będą miały coraz większe znaczenie, ponieważ sztuczna inteligencja, automatyzacja i cyfryzacja będą nadal zmieniać zawody i wymogi w zakresie umiejętności.

Mobilność pracowników i uznawanie kwalifikacji mają zasadnicze znaczenie również dla dobrze funkcjonującego europejskiego rynku pracy. Swobodny przepływ pracowników jest jedną z podstawowych swobód Unii, jednak specjaliści i osoby uczące się w ramach kształcenia zawodowego nadal często napotykają niepotrzebne bariery przy poszukiwaniu możliwości transgranicznych. Poprawa przejrzystości, przenoszenia i uznawania umiejętności i kwalifikacji może pomóc w rozwiązaniu problemu niedoborów siły roboczej, wzmocnić rynek wewnętrzny i zapewnić talentom posiadającym wykształcenie zawodowe możliwość przemieszczania się tam, gdzie są najbardziej potrzebne.

Łącznie niniejsza rezolucja ma przyczynić się do szerszej zmiany sposobu, w jaki Europa ceni wiedzę, umiejętności i osiągnięcia edukacyjne. Budowanie prawdziwej unii umiejętności wymaga czegoś więcej niż tylko reagowania na potrzeby rynku pracy. W zobowiązaniu wyrażonym w unii umiejętności uznano, że kształcenie i szkolenie zawodowe powinno stać się „ścieżką uczenia się równie cenioną jak szkolnictwo wyższe”. Oznacza to, że instytucje europejskie i państwa członkowskie powinny wcielać w życie to, co głoszą w polityce, instrumentach, prawodawstwie i sformułowaniach.

ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCA OTRZYMAŁ INFORMACJE

Zgodnie z art. 8 załącznika I do Regulaminu sprawozdawczyni oświadcza, że ujęła w swoim sprawozdaniu informacje dotyczące kwestii związanych z tematem, które otrzymała podczas sporządzania projektu sprawozdania od następujących przedstawicieli grup interesu objętych zakresem porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości[1] lub od następujących przedstawicieli organów publicznych państw trzecich, w tym ich misji dyplomatycznych i ambasad:

1. Przedstawiciele grup interesu objęci zakresem porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości
2. Przedstawiciele organów publicznych państw trzecich, w tym ich misji dyplomatycznych i ambasad

Powyższy wykaz został sporządzony na wyłączną odpowiedzialność sprawozdawczyni.

Gdy osoby fizyczne są wymienione w wykazie z imienia i nazwiska, zidentyfikowane poprzez swoją funkcję lub wymienione z imienia i nazwiska wraz z podaniem ich funkcji, sprawozdawczyni oświadcza, że przedstawiła tym osobom fizycznym Oświadczenie o ochronie prywatności w Parlamencie Europejskim nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), w którym określono warunki mające zastosowanie do przetwarzania danych osobowych tych osób oraz prawa związane z takim przetwarzaniem.

[1] Porozumienie międzyinstytucjonalne z maja 2021 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie obowiązkowego rejestru służącego przejrzystości (Dz.U. L 207 z 11.6.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).